

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ КРАГУЈЕВАЦ

**ЗДРАВЉЕ СТАНОВНИШТВА ШУМАДИЈСКОГ
ОКРУГА**

**Аналитичка студија
1998 – 2008.**

Крагујевац 2009.

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ КРАГУЈЕВАЦ

Николе Пашића 1, Крагујевац

www.izjzkg.rs

ЗДРАВЉЕ СТАНОВНИШТВА ШУМАДИЈСКОГ ОКРУГА – аналитичка студија 1998-2008.

Аутори:

Проф. др Драгољуб Ђокић

Проф. др Милена Илић

Коаутори:

Проф. др Нела Ђоновић, специјалиста хигијене

Проф. др Часлав Милић, специјалиста социјалне медицине

Проф. др Весна Пантовић, специјалиста епидемиологије

Доц. др Сања Коцић, специјалиста социјалне медицине

Асс. др Мирјана Милосављевић, специјалиста хигијене

Асс. др Гордана Ђорђевић, специјалиста епидемиологије

Асс. др Снежана Радовановић, специјалиста социјалне медицине

Др Ружица Атанасковић, специјалиста епидемиологије

Др Предраг Поповић, специјалиста социјалне медицине

Драган Милановић, дипломирани информатичар

Рецензенти

Проф. др Мирјана Мартинов-Цвејин

Медицински факултет Универзитета у Новом Саду

Проф. др Бранислав Тиодоровић

Институт за епидемиологију Медицинског факултета Универзитета у

Нишу

Проф. др Горан Белојевић

Институт за хигијену Медицинског факултета Универзитета у Београду

Захвалност

Своју захвалност упућујемо свим запосленима Института за јавно здравље
Крагујевац

Увод, циљеви и методологија	Проф. др Д. Ђокић
Становништво	Доц. др С. Коцић
Социјално-економске прилике	Доц. др С. Коцић, Д. Милановић
Физичка животна средина	Асс. др М. Милосављевић
Стилови живота	Асс. др С. Радовановић, Др П. Поповић
Хроничне незаразне болести	Доц. др С. Коцић
Болести срца и крвних судова	Проф. др М. Илић
Малигне болести	Асс. др Г. Ђорђевић
Дијабетес	Проф. др В. Пантовић, Асс. др Г. Ђорђевић
Ђорђевић	
Поремећаји менталног здравља	Доц. др С. Коцић
Хроничне незаразне респираторне болести	Доц. др С. Коцић
Повреде	Доц. др С. Коцић
Повреде у друмском саобраћају	Доц. др С. Коцић
Самоубиства	Доц. др С. Коцић
Заразне болести	Др Р. Атанасковић, Асс. др Г. Ђорђевић
Здравствено стање деце	Асс. др С. Радовановић, Др П. Поповић
Здравствено стање школске деце	
и адолесцената	Асс. др С. Радовановић, Др П. Поповић
Здравствено стање одраслог становништва	Асс. др С. Радовановић, Др П. Поповић
Здравствено стање жена	Асс. др С. Радовановић, Др П. Поповић
Стоматолошка здравствена заштита деце,	
школске деце и одраслог становништва	Асс. др С. Радовановић, Др П. Поповић
Болнички морбидитет и коришћење	
болничке здравствене заштите	Проф. др Ч. Милић, Доц. др С. Коцић,
	Асс. др С. Радовановић, Др П. Поповић
Организација здравствене службе, кадрови	Асс. др С. Радовановић, Др П. Поповић
Корелациона анализа	
показатеља здравља и болести	Проф. др Н. Ђоновић, Проф. др М. Илић
Закључак	Проф. др М. Илић
Препоруке	Проф. др Д. Ђокић

ПРЕДГОВОР

На пољу борбе за народно
здравље највише су учинили они
који су могли *видети најдаље*.

Здравље становништва Шумадијског округа – аналитичка студија 1998-2008. године је прва публикација о здрављу становништва са простора Шумадијског округа.

Студијом су обухваћене хроничне незаразне (болести срца и крвних судова, малигни тумори, дијабетес, поремећаји менталног здравља, хроничне опструктивне болести плућа, повреде, самоубиства), које су већ деценијама водећи узрок оболевања и умирања у нашој средини, а имају заједничке факторе ризика (пушење, конзумирање алкохола, неправилна исхрана и физичка неактивност, гојазност, злоупотреба психоактивних супстанци) и социјално-економске детерминанте.

У студији се говори и о инфективним болестима које се данас често јављају у нашој популацији, и једном броју оних које су нестале са ових подручја, али постоје услови за њихову нову појаву.

Студија обезбеђује велики број информација потребних здравственим радницима за доношење, спровођење и процену ефективних интервентних програма, чији је циљ превенција болести и унапређење здравља.

У изради публикације велику захвалност дугујем сарадницима, коауторима који су подржали мој концепт, пристајући да поделе одговорност и очекиване критике, и према могућностима дали свој лични допринос.

ДИРЕКТОР ИНСТИТУТА
Проф. др Драгољуб Ђокић

ПРЕДГОВОР

САДРЖАЈ

УВОД	9
1. СТАНОВНИШТВО, УСЛОВИ ЖИВОТА И СТИЛОВИ ЖИВОТА	19
1.1. Становништво	19
1.2. Социјално-економске прилике	43
1.3. Физичка животна средина	57
1.3.1. Вода за пиће	57
1.3.2. Ваздух	67
1.3.3. Намирнице и предмети опште употребе	79
1.3.4. Течне и чврсте отпадне материје	85
1.3.5. Комунална бука	89
1.4. Стиливи живота	93
1.4.1. Навике у исхрани, исхрана и ухрањеност	93
1.4.2. Пушење	96
1.4.3. Употреба алкохола и психоактивних супстанци	98
1.4.4. Остали стилови живота	102
2. УМИРАЊЕ И ОБОЛЕВАЊЕ СТАНОВНИШТВА	121
2.1. Незаразне болести – највећи јавно-здравствени проблем	121
2.1.1. Болести срца и крвних судова	127
2.1.2. Малигне болести	159
2.1.3. Дијабетес	175
2.1.4. Поремећаји менталног здравља	189
2.1.5. Хроничне незаразне респираторне болести	199
2.1.6. Повреде	215
2.1.7. Повреде у друмском саобраћају	223
2.1.8. Самоубиства	239
2.2. Заразне болести	237
2.2.1. Кретање заразних болести	238
2.2.2. Епидемије	248
2.2.3. Болничке инфекције	252

2.2.4. ХИВ инфекција / АИДС	253
2.2.5. Имунизација	256
3. ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРИМАРНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ	263
3.1. Здравствено стање деце	263
3.2. Здравствено стање школске деце и адолесцената	275
3.3. Здравствено стање одраслог становништва	278
3.4. Здравствено стање жена	286
3.5. Стоматолошка здравствена заштита деце, школске деце и одраслог становништва	293
4. БОЛНИЧКИ МОРБИДИТЕТ И КОРИШЋЕЊЕ БОЛНИЧКЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ	303
5. ЗДРАВСТВЕНА СЛУЖБА	313
5.1. Организација здравствене службе	314
5.2. Кадрови	315
6. КОРЕЛАЦИОНА АНАЛИЗА ПОКАЗАТЕЉА ЗДРАВЉА И БОЛЕСТИ	319
7. ЗАКЉУЧАК	339
8. ПРЕПОРУКЕ	343

